

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gruodžio 29 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės (pranešėja), Donato Šemo (kolegijos pirmininkas), Egidijos Tamošiūnienės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovo A. Z.** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. vasario 10 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Bresta“ ieškinį atsakovui A. Z. dėl nuostolių atlyginimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių bendrovės vadovo civilinės atsakomybės už jo neteisėtus veiksmus padarytą žalą sąlygas, įrodinėjimo procesą, prejudicinius faktus ir apeliacinės instancijos teismo procesiniam sprendimui keliamus turinio reikalavimus, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė BUAB „Bresta“ (toliau – ir bendrovė) kreipėsi su ieškiniu į teismą, prašydama priteisti iš atsakovo A. Z. 92 491,52 Eur dydžio nuostolių atlyginimą ir 5 procentų dydžio metines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
3. Ieškovė nurodė, kad atsakovas A. Z. ėjo bendrovės direktoriaus pareigas nuo 2008 m. spalio 22 d. iki bankroto bylos bendrovei iškėlimo. Kauno apygardos teismas 2018 m. rugpjūčio 24 d. nutartimi įpareigojo bendrovės valdymo organus, t. y. atsakovą, per 15 dienų nuo teismo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos (2018 m. rugsėjo 4 d.) perduoti administratoriui bendrovės turtą pagal balansą, sudarytą nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos duomenimis, ir visus dokumentus. Atsakovas neįvykdė įsiteisėjusia teismo nutartimi nustatyto įpareigojimo, t. y. neperdavė bankroto administratoriui paskutiniame bendrovės 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaityto turto bei pirminių apskaitos dokumentų, pagrindžiančių balanse apskaitytus pinigus ir jų ekvivalentus bei debitorių skolas. Bendrovės 69 976,11 Eur vertės turtas (atsargos) iki šios dienos administratoriui nėra perduotas, taip pat neperduotas 186,25 Eur vertės ilgalaikis materialusis turtas, 325 Eur lėšų bendrovės kasoje. Pagal administratoriui pateiktus dokumentus bendrovės debitorių bendros skolos suma sudaro 22 004,16 Eur, tačiau debitorių skolas patvirtinančių pirminių apskaitos dokumentų atsakovas nepateikė, todėl administratorius neturi objektyvios galimybės išieškoti šias skolas iš bendrovės debitorių.
4. Atsakovas A. Z. su ieškiniu nesutiko. Nurodė, kad balanse apskaitytas bendrovės atsargas (69 976 Eur balansinės vertės) sudarė baldų gamyboje naudojamų baldinių plokščių atraizos (atliekos), kurios nebuvo utilizuotos dėl lėšų trūkumo ir dėl to nenurašytos. Sustojus bendrovės veiklai visos šios atliekos liko bendrovės nuomojamose patalpose ir patalpų nuomotojos UAB „Domas“ buvo išvežtos bei utilizuotos. Neperdavęs šių plokščių atraizų bankroto administratoriui bendrovė ir jos kreditoriai žalos nepatyrė, nes tokios atraizos yra bevertės ir nerealizuotinos. Balanse nurodytą ilgalaikį turtą, kurio vertė 186,25 Eur, sudarė pjūklai (8 vnt.), briaunų kljavimo staklės, formatinio pjovimo staklės, įrankių komplektas. Šis ilgalaikis turtas buvo nusidėvėjęs 95 proc. ir kaip bevertis taip pat buvo išvežtas naujojo nuomininko dar iki atsakovui sužinant, kad bendrovei iškelta bankroto byla. Lėšų bankroto administratorius perėmė net daugiau, negu nurodyta balanse, jam taip pat buvo perduoti bendrovės dokumentai, kad patikrintų lėšų panaudojimą. Atsakovo turimomis žinijomis, su bendrove buvo atsiskaitę visi debitoriai, kurie turėjo bendrą 22 004,16 Eur įsiskolinimą. Debitoriai į atsakovo asmeninę sąskaitą, atsiskaitydami su UAB „Bresta“, pervadė 14 375,24 Eur, o jis ieškovės kreditoriams pervadė 23 244,75 Eur sumą. Taip atsakovas elgėsi, kad išsaugotų bendrovę ir galėtų tęsti jos veiklą, kadangi tuo metu bendrovės sąskaitos buvo areštuotos.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Pirmosios instancijos teismas 2021 m. kovo 2 d. sprendimu ieškovės ieškinį atmetė kaip nepagrįstą.
6. Spręsdamas dėl atsakovo galimai padarytos 69 976,11 Eur žalos ieškovei teismas nurodė, kad byloje nėra ginčo, jog 2018 m. sausio 1 d. – 2018 m. gegužės 31 d. balanse nurodytą bendrovės 69 976,11 Eur turtą sudarė atsargos iš ieškovės vykdomos veiklos. Apie šiame balanse apskaitomo turto sudėtį 2021 m. sausio 13 d. teismo posėdyje paliudijo atsakovės buhalterė R. S., kuri ir parengė šį balansą. Ji paaiškino, kad šios atsargos – plokščių atraizos – susidarė per 2–3 metus, jos buvo saugomos bendrovės veiklos vietoje, nuomojamose patalpose Domeikavoje. Atliekas reikėjo utilizuoti, bet to jos darbo metu nebuvo padaryta. Liudytoja nurodė, kad Valstybinė mokesčių inspekcija prie

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) kelis kartus patikrino įmonės apskaitą ir jokių pastabų įmonei dėl tokio didelio kiekio susikaupusių atsargų apskaitymo nenurodė.

7. Ieškovės bankroto administratorius kreipėsi į UAB „Domas“, kurios išnuomotose patalpose ieškovė vykdė veiklą, ir į bylą pateikė UAB „Domas“ atsakymą, kad, patekus į bendrovės patalpas, jose rastas 28 kub. m baldinių plokščių atraižų kiekis, be kitų šiukšlių, jos sudarė didžiąją dalį atliekų, kurios buvo surinktos ir išvežtos utilizuoti UAB „Ekonovus“. Prie šio rašto UAB „Domas“ pridėjo 2013 m. sausio 1 d. patalpų nuomos sutartį, sudarytą dėl patalpų Kauno r., Domeikavoje, Pakalnės g. 7 (dabartinis adresas: Dvarkiemo g. Nr. 3, Domeikava, Kauno r.) nuomos, kur ieškovė vykdė veiklą; 2018 m. vasario 26 d. susitarimą dėl nuomos sutarties nutraukimo ir UAB „Ekonovus“ 2019 m. sausio 11 d., 2019 m. sausio 28 d. ir 2019 m. vasario 21 d. PVM sąskaitas faktūras. Šios sąskaitos buvo išrašytos už atliekų utilizavimą ir jos patvirtina atsakovo nurodytas aplinkybes, kad atliekos buvo utilizuotos anksčiau, negu atsakovas sužinojo apie bendrovei iškeltą bankroto bylą (2019 m. gegužės 25 d.).
8. Teismas nurodė, kad ieškovės bankroto administratorius neteigia, jog šios atliekos galėjo turėti rinkos vertę ar galėjo būti panaudotos, todėl vien aplinkybė, kad atsakovas jų neparodė administratoriui, nenufotografavo, neteikia pagrindo atliekas vertinti kaip turtą, kuris turi balanse nurodytą vertę, o jo neperdavus konstatuoti atsakovo neteisėtus veiksmus ir priteisti žalos atlyginimą pagal balanse apskaitytą šio turto vertę.
9. Spręsdamas dėl reikalavimo atlyginti 186,25 Eur žalą teismas nustatė, kad pagal 2018 m. gegužės 31 d. bendrovės balansą ieškovės ilgalaikį turtą sudarė 186,25 Eur vertės turtas. Atsakovas nurodė, kad bendrovės ilgalaikį turtą sudarė formatinio pjovimo staklės (2 vnt.), pjūklai (8 vnt.), briaunų kljavimo staklės ir įrankių komplektas. Byloje nėra įrodymų, kurie tikėtina pagrįstų, kad kartu su plokščių atraižomis buvo utilizuotas šis ilgalaikis turtas, nurodytą turtą taip pat nėra pagrindo laikyti šiukšlėmis. Atsižvelgdamas į tai teismas nusprendė, kad ieškovė įrodė, jog bendrovė turėjo aptariamą ilgalaikį turtą, o atsakovas neįrodė, kad šį turtą, kurio balansinė vertė 186,25 Eur, perdavė bankroto administratoriui.
10. Spręsdamas dėl reikalavimo atlyginti 325 Eur žalą teismas nustatė, kad bendrovės turtas – 325 Eur lėšų – 2018 m. gegužės 31 d. buvo apskaitytas jos kasoje. Tačiau ieškovė pateikė į bylą savo banko sąskaitos AB „Swedbank“ išrašus, pagal kuriuos lėšų likutis yra 662,23 Eur, t. y. daugiau, negu buvo apskaityta bendrovės 2018 m. gegužės 31 d. balanse. Operacijos šioje sąskaitoje patvirtina, kad veiklą ieškovė vykdė ir po balanso sudarymo. Teismas nurodė, kad ne atsakovas, o bankroto administratorius disponuoja bendrovės dokumentais, todėl būtent ieškovė galėjo apskaiciuoti ir nustatyti lėšų judėjimą ir trūkumą. Vien fakto nurodymas, kad balanso sudarymo dieną kasoje buvo 325 Eur, neatlikus jokios bankroto administratoriui perduotų dokumentų analizės ir vertinimo, teismo vertinimu, nesudaro pagrindo konstatuoti, kad atsakovas padarė bendrovei žalą, kurios dydis atitinka 2018 m. gegužės 31 d. balanse įrašytą lėšų sumą.
11. Spręsdamas dėl reikalavimo atlyginti 22 004,16 Eur žalą teismas nustatė, kad ieškovės debitoriai atsiskaitydavo su ieškove pinigų pervesdami į atsakovo asmeninę sąskaitą. Atsakovas paaiškino, kad į jo asmeninę sąskaitą, atsiskaitydami su UAB „Bresta“, debitoriai pervėdė 14 375,24 Eur, o jis ieškovės kreditoriams pervėdė 23 244,75 Eur sumą. Taip atsakovas elgėsi, kad išsaugotų bendrovę ir galėtų tęsti jos veiklą, nes tuo metu bendrovės sąskaitos buvo areštuotos dėl nuo 2017 m. sausio 24 d. antstolių pradėtų vykdomųjų bylų.
12. Remdamasis byloje surinktais įrodymais teismas nustatė, kad iš 19 ieškinyje nurodytų debitorių 17 su bendrove yra atsiskaitę. Debitorė UAB „Paslaugų priežiūros centras“ atsiskaitė su ieškove tik iš dalies, likdama skolinga 2100 Eur. Taip pat nėra duomenų apie debitoriaus N. P. 448,92 Eur skolos sumokėjimą.
13. Įvertinęs duomenis apie atsakovo į asmeninę sąskaitą gautų debitorių lėšų sumą ir atsakovo asmeninėmis lėšomis vykdytus atsiskaitymus su ieškovės kreditoriais, teismas nustatė, kad jų skirtumas sudaro 8869,51 Eur. Ši suma, teismo vertinimu, padengia ieškovei padarytą žalą dėl to, kad atsakovas neperdavė dokumentų apie debitorės UAB Paslaugų priežiūros centro 2100 Eur skolos ir N. P. 448,92 Eur skolos atsiradimo pagrindus, taip neperdavė bankroto administratoriui 186,25 Eur vertės bendrovės ilgalaikio turto. Teismas nusprendė, kad bendrovei dėl neteisėtų jos buvusio vadovo veiksmų patyrus ne tik žalą, bet ir gavus naudos, nėra pagrindo tenkinti ieškovės ieškinį.
14. Lietuvos apeliacinis teismas 2022 m. vasario 10 d. sprendimu Kauno apygardos teismo 2021 m. kovo 2 d. sprendimą panaikino ir ieškinį tenkino iš dalies – priteisė ieškovei iš atsakovo 28 762,60 Eur nuostolių atlyginimo ir 5 procentų dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
15. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad UAB „Bresta“ 2014–2018 metų balansuose baldinių plokščių atraižos apskaitytos ne kaip gamybos sąnaudos (atliekos), bet kaip atsargos: 2014 m. 17 826 Eur, 2016 m. 30 150 Eur, 2017 m. 22 000 Eur ir 2018 m. 2018 m. gegužės 31 d. 69 976,11 Eur. Šios baldinių plokščių atraižos, kaip atsargos, turėjo būti įvertintos savikaina arba grynąja galimo realizavimo verte, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų yra mažesnė. Byloje nėra duomenų (įrodymų), pagrindžiančių baldinių plokščių įsigijimo vertes, ir to, kiek jų buvo panaudota baldų gamyboje ir (arba) kiek po baldinių plokščių panaudojimo gamyboje likdavo atliekų (atraižų), kokia buvo jų savikaina arba grynoji galimo realizavimo vertė. Byloje nustatyta, kad ieškovei vykdant veiklą baldinių plokščių atraižos keletą metų nebuvo realizuotos (panaudotos) bendrovės veikloje, tačiau iš viešai skelbiamų duomenų galima įsitikinti, kad naujos, brokuotos, naudotos baldinių plokščių atraižos yra parduodamos.
16. Teismas nurodė, kad byloje nėra ginčo, jog deginti baldinių plokščių atliekas dėl jose esančių kenksmingų medžiagų draudžiama, taigi, šis turtas turėjo būti sunaikintas teisės aktų nustatyta tvarka. Tačiau byloje nustatyta, kad aptariamasis turtas keletą metų nebuvo sunaikinamas (nurašomas) ir atsakovas, nutraukęs patalpų nuomos teisinius santykius, baldinių plokščių atraižas tiesiog paliko bendrovės nuomotose veiklos patalpose. Nenaudojamas (nerealizuojamas) bendrovės veikloje turtas turi būti nurašytas. Nurašant bendrovės turtą, turi būti sudaryta komisija, kuri turi nustatyti turto masę arba sudaryti trumpalaikio turto nurašymo aktą bei išspręsti tolimesnį nurašyto turto likimo klausimą – utilizuoti (sunaikinti), parduoti ar realizuoti bendrovės veikloje.
17. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad atsakovas pažeidė rūpestingumo pareigą, nes ilgą laiką nenaudojamo bendrovės veikloje turto nesunaikino ir nenurašė, taip pat jo neišsaugojo. Baldinių plokščių atraižos turėjo būti perduotos bankroto administratoriui, kuris turėjo spręsti, ar šios atsargos yra bevertis turtas.
18. Teismas taip pat nurodė, kad atsakovo teiginys, jog baldinių plokščių atraižos buvo išvežtos ir sunaikintos, grindžiamas 2019 m. sausio 11 d., 2019 m. sausio 28 d. ir 2019 m. vasario 21 d. UAB „Ekonovus“ sąskaitomis faktūromis, kurių numeriai: EKO001495864, EKO001495888 ir EKO0019000052. Tačiau šiose sąskaitose faktūrose nurodyto kodo (17 09 04) nustatyta, kad buvo išvežtos (ir utilizuotos) mišrios statybinės ir griovimo atliekos. Bendrovės 2018 m. gegužės 31 d. balanse taip pat apskaityta 186,25 Eur vertės ilgalaikio turto: 2 vnt. formatinio pjovimo staklių, 8 vnt. pjūklų, briaunų kljavimo staklės ir įrankių komplektas. Byloje nėra įrodymų, kad iki 2018 m. rugsėjo 4 d. (nutarties, kuria iškelta bankroto byla UAB „Bresta“, įsiteisėjimo) šis turtas buvo nelikvidus ir (arba) buvo nurašytas. Ieškovės bankroto proceso metu, 2019 m. pradžioje, šis ilgalaikis turtas nebuvo išvežtas utilizuoti, nes UAB „Ekonovus“ PVM sąskaitose faktūrose nėra nurodyto tokio turto (daiktų) priėmimo kodo.
19. Teismas nusprendė, kad atsakovui neįrodžius, jog 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytos baldų gamyboje panaudotų baldinių plokščių atliekos (atraižos) ir ilgalaikis (materialusis) turtas buvo bevertis, tai lemia jam nepalankaus teismo procesinio sprendimo priėmimą – dalies ieškinio reikalavimų (dėl 69 976,11 Eur ir 186,25 Eur nuostolių atlyginimo priteisimo) tenkinimą.
20. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad 2018 m. gegužės 31 d. BUAB „Bresta“ galėjo naudoti 325 Eur lėšų, buvusių bendrovės kasoje, sumą. Po 2018 m. gegužės 31 d. bendrovė veiklą tęsė iki 2018 m. liepos 11 d.; į BUAB „Bresta“ banko sąskaitą buvo pervestos naujos lėšos: 2018 m. liepos 2 d. 382 Eur ir 2018 m. liepos 10 d. 400 Eur. Teismo vertinimu, byloje nėra įrodymų, patvirtinančių, kad 2018

m. gegužės 31 d. lėšos (325 Eur) sudaro 2018 m. gruodžio 31 d. lėšas (662,23 Eur). Apeliaciniame skunde nurodyta, kad bankroto administratoriui neperduoti bendrovės kasos apskaitos dokumentai nuo 2015 metų sausio mėn. iki bankroto bylos iškėlimo. Todėl nėra objektyvios galimybės patikrinti ir pateikti teismui duomenis apie bendrovės kasos pinigų dinamiką nuo 2015 m. iki bankroto bylos iškėlimo. Atsakovas nei bankroto administratoriui, nei teismui nepateikė įrodymų, susijusių su „vidiniais“ bendrovės ir vadovo santykiais, t. y. jog po 2018 m. gegužės 31 d. atsakovui kaip ieškovės darbuotojui buvo išmokėti arba per banką pervesti 325 Eur ir jie buvo panaudoti bendrovės ūkinėje veikloje arba bendrovės interesais. Kadangi atsakovas neįrodė, kad pinigus (325 Eur) gavo vykdydamas darbuotojo funkcijas, jam kyla pareiga grąžinti ieškovei 2018 m. gegužės 31 d. balanso apskaitytą sumą (325 Eur).

21. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su atsakovo argumentu, kad dėl neteisėtų atsakovo veiksmų ieškovė ne tik patyrė nuostolių, bet ir gavo naudos, t. y. dalis debitorų reikalavimų buvo susigrąžinta nors ne tiesiogiai, bet į bendrovės turto masę, ir iš susigrąžintų lėšų buvo dengiami BUAB „Bresta“ kreditorių reikalavimai. Atsižvelgdamas į tai apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nuostolių dydį nustatė išskaičiuodamas bendrovės gautą naudą iš patirtų nuostolių sumos: 23 244,75 Eur (sumokėtų kreditoriams) – (14 375,24 Eur atgautų skolų iš debitorų) = 8869,51 Eur (nuostoliai). Tačiau byloje nustatyta, kad atsakovas neperdavė administratoriui būtinų dokumentų, pagrindžiančių vykdytus atsiskaitymus tarp bendrovės ir jos debitorų bei kreditorių. BUAB „Bresta“ bankroto byloje patvirtintų antros eilės kreditorių Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (toliau – VSDFV) Kauno skyriaus ir VMI finansiniai reikalavimai susidarė būtent dėl atsakovo nemokėtų privalomųjų mokėjimų: nuo 2017 m. rugsėjo mėn. VSDFV Kauno skyriui ir VMI – nuo 2017 m. spalio mėn. Taip pat atsakovas sąmoningai nevykdė įsipareigojimų kreditoriams, kurių skolos buvo išieškomos priverstine tvarka, ir šių išieškotojų reikalavimai liko visiškai arba iš dalies nepatenkinti iki bankroto bylos iškėlimo UAB „Bresta“. Ieškovės bankroto byloje yra patvirtinti trečios eilės kreditorių AB „Afrido invest“, UAB „Impeka“ ir UAB „Jungtis“ reikalavimai. Dėl to kreditorių VMI, VSDFV Kauno skyriaus, UAB „Afrido invest“, UAB „Impeka“, UAB „Jungtis“ reikalavimus (atitinkamai 2186,29 Eur, 10 076,19 Eur, 2354,81 Eur, 22,14 Eur, 492,50 Eur, iš viso 15 131,93 Eur) nepagrįsta eliminuoti (išskaičiuoti) iš nuostolių sumos. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, šiems kreditoriams atsakovas neginčijamai padarė nuostolių, nes nėra galimybių (turto ir lėšų) patenkinti jų reikalavimus ieškovės bankroto byloje.
22. Spręsdamas dėl atsakovo padarytų nuostolių ieškovei dydžio, apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad BUAB „Bresta“ bankroto byloje yra patvirtinta iš viso 17 937,12 Eur reikalavimų. Kauno apygardos teismo 2018 m. spalio 2 d. nutartimi patvirtinta BUAB „Bresta“ 825,48 Eur dydžio administravimo išlaidų sąmata, kurią bankroto administratorius turėjo teisę naudoti administravimo išlaidoms apmokėti iki kreditorių susirinkimo patvirtintų administravimo išlaidų sąmata, palikdamas bankroto administratoriui teisę perskirstyti sąmatą pagal poreikį. BUAB „Bresta“ bankroto byloje patvirtintų administravimo išlaidų suma sudaro iš viso 10 825,48 Eur (825,48 Eur pagal Kauno apygardos teismo 2018 m. spalio 2 d. nutartį plus 10 000 Eur (25 MMA × 400 Eur) pagal 2019 m. sausio 7 d. kreditorių susirinkimo nutarimą).
23. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad atsakovas savo neteisėtais veiksmais padarė ieškovei ir jos kreditoriams 28 762,60 Eur nuostolių (17 937,12 Eur kreditorių reikalavimų plus 10 825,48 Eur administravimo išlaidų), todėl ši nuostolių suma priteistina ieškovei iš atsakovo.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

24. Kasaciniu skundu atsakovas A. Z. prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. vasario 10 d. sprendimą ir palikti galioti Kauno apygardos teismo 2021 m. kovo 2 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
 - 24.1. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad atsakovas padarė žalą, nenustatęs, kad administratoriui neperduotas turtas turėjo kokios nors vertės. Nors apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad atsakovas pažeidė teisės aktus, tačiau tai neturi reikšmės nustatčius faktą, kad bendrovės turtas (atliekos ir ilgalaikis turtas) buvo bevertis ir bendrovė nebūtų galėjusi šio turto pelningai realizuoti bei taip sumažinti kreditorių reikalavimus.
 - 24.2. Aplinkybė, kad bendrovė neturėjo realaus turto, buvo nustatyta Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 2 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. eB2-595-221/2020](#), kuria atmestas prašymas pripažinti BUAB „Bresta“ bankrotą tyčiniu. Lietuvos apeliacinis teismas 2020 m. spalio 8 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2-1570-585/2020](#) pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą. Šiuose sprendimuose nustatytos aplinkybės turi prejudicinę galią nagrinėjamoje byloje dėl žalos atlyginimo.
 - 24.3. Spręsdamas dėl plokščių atraižų vertės, apeliacinės instancijos teismas rėmėsi viešojo paieškos sistemoje skelbiamais duomenimis, iš kurių neva galima spręsti, kad naujos, brokuotos, naudotos baldinių plokščių atraižos yra parduodamos. Tačiau toks šaltinis nieko neįrodo. Skelbimuose nurodyta informacija nepatvirtinta sudarytų sandorių, skelbimuose nurodytos baldinių plokščių atraižos gali skirtis nuo bendrovės nuomojamos patalpose buvusių atraižų. Be to, pačiuose skelbimuose nurodoma, kad baldinių plokščių atraižos yra atiduodamos veltui, o tai rodo, kad jos buvo bevertės.
 - 24.4. 2021 m. sausio 13 d. teismo posėdžio metu kaip liudytoja apklausta R. S. nurodė, kad 69 976,11 Eur tariamas turtas iš tiesų buvo baldinių plokščių atraižos (atliekos), kurios buvo sandėliuojamos įmonės naudojamos patalpose (sandėlyje) ir jų buvo labai daug, jos susidarė per 2–3 metus. Atliekas reikėjo utilizuoti, bet tai nebuvo padaryta. Be to, pirmosios instancijos teismas kreipėsi į VMI su prašymu pateikti informaciją apie bendrovės atliktus patikrinimus, bet VMI nenurodė, kad įmonė būtų pažeidusi teisės aktus dėl sandėliuotų baldinių plokščių atraižų.
 - 24.5. Pačios ieškovės pateiktame buvusios patalpų nuomotojos UAB „Domas“ atsakyme nurodyta, kad bendrovės patalpose jokio turto, be šiukšlių, nebuvo, paliktas šiukšlių kiekis buvo didelis, preliminariniai apie 8,7 tonos. Be to, UAB „Domas“ pateikė dokumentus, patvirtinančius baldinių plokščių atraižų išvežimą ir utilizavimą (UAB „Ekonovus“ sąskaitas faktūras). Byloje taip pat yra A. Š., kuris, UAB „Bresta“ nutraukus patalpų, esančių Domeikavoje, Dvarkiemo g. 3, nuomos sutartį su UAB „Domas“, vėliau nuonėjosi šias patalpas, pozicija, kad, pradėjus šias patalpas nuomotis, jose buvo daugybė baldinių plokščių atraižų, kurios priminė šiukšles.
 - 24.6. Apeliacinės instancijos teismas sprendime nurodė, kad UAB „Ekonovus“ sąskaitos faktūros neįrodo, jog 2019 m. buvo išvežtos ir sunaikintos baldinių plokščių atraižos. Teismas nusprendė, kad UAB „Ekonovus“ išvežė ne baldinių plokščių atraižas, o kitas atliekas, iš išrašytos sąskaitos faktūros kodo (17 09 04) nustatęs, kad 2019 m. pradžioje (po bankroto bylos ieškovei iškėlimo) buvo išvežtos ir utilizuotos mišrios statybinės medžiagos. Tačiau toks argumentas buvo siurprizinis, nes nebuvo keliamas pirmosios instancijos teisme. Jeigu toks argumentas būtų buvęs iškeltas pirmosios instancijos teisme, atsakovas būtų pateikęs papildomus duomenis, pagrindžiančius jo poziciją.
 - 24.7. Iš bendrovės 2018 m. gegužės 31 d. balanso matyti, kad bendrovė turėjo 325 Eur lėšų. Tačiau, bankroto administratoriui perėmus bendrovės turtą, bendrovės banko sąskaitoje buvo 662,23 Eur lėšų. Kitaip tariant, buvo rasta daugiau lėšų, nei nurodyta balanse. Tačiau apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad atsakovas pasisavino 325 Eur sumą, nors bendrovėje ne tik nesumažėjo lėšų, palyginti su balanse esančia informacija, bet jų padaugėjo. Nepagrįsti apeliacinės instancijos teismo motyvai, kad atsakovas turėjo įrodyti, jog jis panaudojo pinigus darbo funkcijoms vykdyti. Šis argumentas nebuvo nurodytas ieškovės apeliaciniame skunde.

- 24.8. Apeliacinės instancijos teismas ieškovei priteistinos atlyginti žalos dydį kildino iš byloje patvirtintų kreditorių reikalavimų bendros sumos (17 937,12 Eur) ir patvirtintos bendros 10 825,48 Eur administravimo išlaidų sumos, iš kurios 2400 Eur sudaro bankroto administratoriaus atlyginimas. Tačiau teismas negalėjo priteisti didesnės, nei bankroto procese patvirtinti kreditorių reikalavimai, sumos, nes ieškiniu nebuvo prašoma atlyginti bankroto administravimo išlaidų. Ieškovės ieškinio teisinis ir faktinis pagrindas buvo atsakovo atsakomybė dėl byloje patvirtintų kreditorių reikalavimų, kurių nėra galimybės patenkinti nesant įmonės turto.
- 24.9. Reikalauti atlyginti bankroto administravimo išlaidas galima tik kai įmonės vadovas pavėlavo laiku kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas (toliau – [BĮ]) nenustato atvejų, kai galima iš įmonės vadovo reikalauti bankroto administravimo išlaidų atlyginimo kitu pagrindu, pavyzdžiui, vadovui pažeidus pareigą perduoti bankroto administratoriui dokumentus. Ieškovė ieškinio negindejo tuo, kad atsakovas laiku nesikreipė dėl bankroto bylos iškėlimo. Be to, remiantis kasacinio teismo formuojama praktika, pagal BĮ 10 straipsnio 11 dalį gali būti atlyginama tik bankroto administratoriaus patirta žala jo turėtų išlaidų, o ne negautų pajamų (administratoriaus atlyginimo) forma. Taigi apeliacinės instancijos teismas priteisė iš atsakovo atlyginti bankroto administravimo išlaidas nesant tam teisinio pagrindo. Net ir laikant, kad bankroto administravimo išlaidų atlyginimas galėjo būti priteistas, ieškovė nepagrindė tokių išlaidų susidarymo.
- 24.10. Apeliacinės instancijos teismas bankroto administravimo išlaidų atlyginimą priteisė ieškovei, t. y. netinkamam subjektui. Dėl bankroto administravimo išlaidų, kaip žalos atlyginimo, priteisimo turi teisę kreiptis bankroto administratorius, o ne pati bendrovė. Bendrovė neapmoka bankroto administratoriui išlaidų, nes jokio turto neturi ir šią aplinkybę teismai nustatė. Taigi, bankroto administratorius administruoja įmonę iš savų lėšų, t. y. galimai patiria žalą, kurios atlyginimą galėtų reikalauti priteisti iš atsakovo. Tačiau pati bendrovė žalos negali patirti, nes nemoka bankroto administravimo išlaidų.
- 24.11. Apeliacinės instancijos teismas, konstatavęs, kad Kauno apygardos teismas 2021 m. kovo 2 d. sprendimu neteisingai nustatė datą, kai atsakovas sužinojo apie iškeltą bankroto bylą, netinkamai taikė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) nuostatas, nes paneigė įsiteisėjusią Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 2 d. nutartini nustatytas prejudicines aplinkybes. Be to, apeliacinės instancijos teismas netinkamai sprendė dėl procesinių dokumentų įteikimo fikcijos būdu. Nustatęs, kad atsakovas buvo informuotas apie bankroto bylos iškėlimą 2018 m. liepos 2 d. ir 2018 m. rugsėjo 7 d., apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, nes atsakovui dokumentai faktiškai nebuvo įteikti.
25. Atsiliepimu į kasacinį skundą ieškovė BUAB „Bresta“ prašo kasacinį skundą atmesti, Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. vasario 10 d. sprendimą palikti nepakeistą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
- 25.1. Atsakovas bendrovės veiklą organizavo tokiu būdu, kad bendrovė savo lėšomis pirkė baldines plokštes, todėl bendrovei buvo išrašomos sąskaitos už parduotas plokštes, bendrovė finansinės atsiskaitomybės dokumentuose, įskaitant bendrovės balansą, apskaitė savo turtą (baldines plokštes – atsargas) ir turto pirkimo dokumentus. Bendrovės darbuotojų iš bendrovės pirkto turto – baldinių plokščių – sukurtą rezultatą (pagamintus baldus) parduodavo ir lėšas už parduotą baldą pasisavindavo atsakovas, neatsiskaitydamas su bendrovės kreditoriais. Atsakovas neperdavė duomenų, kokias prekes baldams pagaminti nupirko, kokius baldus pagamino bendrovė, už kokią sumą bendrovės pagaminti baldai buvo parduoti, kokios atražos iš pagamintų baldų liko ir pan. Iš atsakovo išreikalauto atsiskaitomosios banko sąskaitos išrašo matyti, kad didžioji dalis klientų atsakovui pervesdami lėšas buvo klaidinami, nes atsakovui į asmeninę sąskaitą pervesdami lėšas mokėjimo paskirtyje nurodė, kad perveda avansą bendrovei už baldus. Darytina pagrįsta išvada, kad galutinį atsiskaitymą už bendrovės pagamintus baldus atsakovas vėl pasisavino grynaisiais pinigais.
- 25.2. Atsakovas neįrodė, kad bendrovės turtas: 69 976,11 Eur sumos atsargos, 186,25 Eur sumos ilgalaikis turtas, yra utilizuotos atliekos. Visas bendrovės turtas (nors ir būtų įtrauktas į sąnaudas, tačiau to šiuo atveju nebuvo) privalo būti apskaitomas ir nurašytas gali būti tik tada, kai yra nenaudojamas dėl sugadinimo ar yra netinkamas naudoti ir (ar) uždirbti pajamų. Nurašant tokį turtą, privalo būti sudaryta komisija, kuri nustato turto būklę (tinkamumą) ar sudaro trumpalaikio turto nurašymo aktą ir išsprendžia tolimesnį nurašyto turto utilizavimo ar pardavimo klausimą. Bendrovės 2018 m. gegužės 31 d. balanse nurodytas 69 976,11 Eur turtas (atsargos) nebuvo nurašytas įstatymų nustatyta tvarka. Nesant įrodymų, pagrindžiančių bendrovės 69 976,11 Eur sumos atsargų nurašymą įstatymų nustatyta tvarka, darytina pagrįsta išvada, kad bendrovės turtas pasisavintas atsakovo ir nebuvo sunaikintas kaip bevertis, todėl turėjo būti perduotas administratoriui. Kadangi atsakovas to nepadarė, turi atlyginti bendrovės ir jos kreditorių dėl neperduoto turto atsiradusią žalą.
- 25.3. Atsakovas, UAB „Domas“, A. Š yra susiję ir rentis vien šių asmenų paaiškinimais, neva bendrovės nuomose patalpose jokio turto nebuvo, tik šiukšlės, kurios vėliau buvo utilizuotos, nėra nei teisinio, nei faktinio pagrindo. Jokia logika nepaaiškinama atsakovo pozicija, kad ieškovės akcininkas, išsinuomojęs ieškovės nuomotas patalpas, toliau tęsiantis analogišką ieškovei veiklą (gaminantis baldus), prisiėmė finansinę ir visokeriopą naštą patirti bendrovės turto utilizavimo išlaidas, užuot perdavęs šį turtą administratoriui.
- 25.4. Priešingai nei kasaciniu skundu teigia atsakovas, administratorius įrodinėjo, kad UAB „Ekonovus“ sąskaitos faktūros niekaip nepatvirtina, jog UAB „Ekonovus“ 2019 m. sausio 11 d., 2019 m. sausio 28 d. ir 2019 m. vasario 21 d. PVM sąskaitas faktūras išrašė už bendrovės turto – 69 976,11 Eur sumos atsargų – utilizavimą (pvz., apeliacinio skundo 54, 60 pastraipos). Todėl atsakovo argumentai, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas yra šurprizinis, atmestini kaip nepagrįsti.
- 25.5. Net jei atsakovo argumentai, kad bendrovės balanse 2018 m. gegužės 31 d. nurodytas 69 976,11 Eur turtas (atsargos) buvo tik baldinių plokščių atražos, būtų laikomi teisingais, ieškovės ieškinyje yra tenkinamas, nes bendrovė turėjo ženkliai (kelis ar keliasdešimt) kartų daugiau finansinėse ataskaitose neapskaityto turto, kurį sudarė baldinių plokščių ir iš jų pagamintų baldų turtas. Dėl atsakovo neperduotų dokumentų bendrovės turėto turto neįmanoma nustatyti, turtas taip pat neperduotas bankroto administratoriui.
- 25.6. Nepagrįsti kasacinio skundo argumentai, kad atsakovas nepadarė bendrovei žalos neperduodamas 325 Eur grynųjų pinigų, nes bendrovės atsiskaitomojoje banko sąskaitoje buvo 662,23 Eur lėšos. Bankroto administratoriui neperduoti jokie bendrovės kasos apskaitos dokumentai nuo 2015 m. sausio mėnesio, taigi administratorius neturi jokių duomenų, koks buvo bendrovės kasos judėjimas nuo 2015 m.
- 25.7. Byloje esantys įrodymai patvirtina, kad ieškovės lėšų likutis banko sąskaitoje 2018 m. gruodžio 31 d. yra 662,23 Eur. Tuo tarpu anksčiau – 2018 m. gegužės 31 d. – bendrovės balanse užfiksuotas jos turtas (pinigai ir pinigų ekvivalentai) sudaro 325 Eur. Iš šio sąskaitos išrašo taip pat matyti, kad po 2018 m. gegužės 31 d. bendrovė gavo per banką pinigų sumas: 382 Eur (2018 m. liepos 2 d.), 400 Eur (2018 m. liepos 10 d.). Taigi pagrįsta daryti išvadą, kad 2018 m. gegužės 31 d. balanse esantis rodiklis: pinigai ir jų ekvivalentai – 325 Eur, yra bendrovės kasoje buvusios lėšos. Aplinkybė, kad ieškovės lėšų likutis banko sąskaitoje 2018 m. gruodžio 31 d. buvo 662,23 Eur, neatleidžia atsakovo nuo pareigos perduoti bankroto administratoriui bendrovės 2018 m. gegužės 31 d. balanse užfiksuotą bendrovės turtą (325 Eur).
- 25.8. Atsakovas buvo nesąžiningas su bendrove ir jos kreditoriais, nes pasisavino bendrovės turtą, įskaitant ir nurodytą bendrovės balanse 2018 m. gegužės 31 d. Priešingai nei nurodo atsakovas, debitoriai už ieškovės ir jos darbuotojų pagamintus baldus atsiskaitė ne su ieškove, o su atsakovu. Bendrovė negavo iš atsakovo jokios naudos, nes atsakovas tik savinosi bendrovės lėšas, gautas už jos darbuotojų pagamintus baldus, o jei ir atsiskaitė su bendrovės kreditoriais, tai tik maža dalimi iš atsakovo pasisavintų bendrovės lėšų. Byloje esantys įrodymai – atsakovo atsiskaitomosios banko sąskaitos išrašas – patvirtina, kad iš viso į savo asmeninę banko sąskaitą už ieškovės ir jos darbuotojų pagamintus baldus 2017 m. sausio 1 d. – 2019 m. sausio 1 d. laikotarpiu atsakovas gavo 122 628,44 Eur,

jų ieškovei negrąžino ir su jos kreditoriais neatsiskaitė.

- 25.9. Kauno apygardos teisme išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. eB2-595-221/2020](#) ir Lietuvos apeliaciniame teisme išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-1570-585/2020](#) buvo nagrinėjamas bendrovės prašymas pripažinti jos bankrotą tyčiniu. Šiuose sprendimuose nustatytos aplinkybės neturi prejudicinės reikšmės šioje byloje. Ieškinys Kauno apygardos teisme išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-540-254/2021](#) buvo pareiktas visai kitu teisiniu pagrindu (IBĮ 10 straipsnio 7 dalies 1 punktas) negu bankroto administratoriaus pareiškimas dėl tyčinio bankroto, kuris buvo pareiktas IBĮ 20 straipsnio nuostatomis. Bendrovės turto neperdavimas ir dėl to atsiradę nuostoliai apskritai nėra tyčinio bankroto požymis, taigi atsakovo padaryti nuostoliai dėl neperduoto bendrovės turto net negalėjo būti įrodinėjimo dalykas Kauno apygardos teisme išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. eB2-595-221/2020](#) ir Lietuvos apeliaciniame teisme išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-1570-585/2020](#).
- 25.10. Kauno apygardos teisme išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. eB2-595-221/2020](#) ir Lietuvos apeliaciniame teisme išnagrinėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-1570-585/2020](#) nebuvo įrodinėjamos ir atskleistos kitos atsakovo nesąžiningumą patvirtinančios aplinkybės, kad bendrovė turto nebeturi dėl įvardytų atsakovo nesąžiningų veiksmų. Visas aptartas aplinkybes detaliai išnagrinėjo apeliacinės instancijos teismas ir priėmė visapusiškai motyvuotą, pagrįstą ir teisingą sprendimą, jo naikinti nėra nei teisinio, nei faktinio pagrindo.
- 25.11. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad bendrovės ieškinys dėl nuostolių atlyginimo atsakovui turi būti patenkintas tik iš dalies – 28 762,60 Eur nuostolių suma (17 937,12 Eur kreditorių reikalavimų plius 10 825,48 Eur administravimo išlaidų). Taigi apeliacinės instancijos teismas, sutikęs su ieškiniu, sumažino iš atsakovo priteistiną nuostolių sumą. Įrodymai patvirtina aplinkybes, kad atsakovas padarė ieškovei iš viso 92 491,52 Eur nuostolių. Apeliacinės instancijos teismas sumažino atsakovo padarytos žalos dydį iki 28 762,60 Eur nuostolių sumos, tokiu būdu nepagrįstai atleisdamas atsakovą nuo jo pareigos visiškai atlyginti padarytus nuostolius – 92 491,52 Eur. Vien dėl šios priežasties atsakovo kasacinio skundo argumentai dėl priteistų atlyginti 28 762,60 Eur nuostolių, į kuriuos įeina administravimo išlaidos, dydžio yra nepagrįsti.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo kasacine tvarka ribų

26. Pagal [CPK 353 straipsnio](#) 1 dalį kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskustus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Toks bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų (ir kartu kasacinio proceso paskirties) apibrėžimas reiškia, kad kasacinis teismas sprendžia išimtinai teisės klausimus, be to, tik tokius klausimus, kurie yra tiesiogiai iškelti kasaciniame skunde (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-384-916/2019, 36 punktas; 2022 m. rugsėjo 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-203-969/2022](#), 23 punktas).
27. Byloje nustatyta, kad Kauno apygardos teismo 2018 m. rugpjūčio 24 d. nutartimi ieškovei UAB „Bresta“ iškelta bankroto byla (nutartis įsiteisėjo 2018 m. rugsėjo 4 d.). Ieškovės direktoriumi nuo 2008 m. spalio 22 d. iki bankroto bylos ieškovei iškėlimo buvo atsakovas A. Z. Kauno apygardos teismo 2019 m. sausio 25 d. nutartimi BUAB „Bresta“ pripažinta bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto, patvirtintas BUAB „Bresta“ kreditorių finansinių reikalavimų sąrašas, kurių reikalavimų bendra suma sudaro 17 937,12 Eur.
28. Byloje taip pat nustatyta, kad ieškovės bankroto administratorius 2019 m. gegužės 16 d. pateikė teismui prašymą dėl ieškovės bankroto pripažinimo tyčiniu. Prašymas buvo grindžiamas tuo, kad atsakovas A. Z., kaip bendrovės vadovas, bendrovei tapus nemokiai, laiku nesikreipė dėl bankroto bylos bendrovei iškėlimo (IBĮ 20 straipsnio 2 dalies 1 punktas), bendrovės buhalterinė apskaita buvo tvarkoma apgaulingai ir (arba) netinkamai (IBĮ 20 straipsnio 2 dalies 5 punktas), atsakovui neperdavus bankroto administratoriui bendrovės turto ir dokumentų, kreditorių galimybes nukreipti išieškojimą į įmonės skolininkės turtą buvo panaikintos (IBĮ 20 straipsnio 2 dalies 4 punktas), atsakovas sąmoningai nevykdė arba netinkamai vykdė įstatymuose, įmonės steigimo dokumentuose jam nustatytas pareigas, susijusias su įmonės valdymu, buvo sudaryti nuostolingi ar ekonomiškai nenaudingi įmonei sandoriai ar priimti kiti nuostolingi ar ekonomiškai nenaudingi įmonei sprendimai (IBĮ 20 straipsnio 2 dalies 2 punktas), atsiskaitymai iki bankroto bylos iškėlimo galimai buvo vykdomi pažeidžiant Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.930¹ straipsnyje nustatytą atsiskaitymų grynaisiais ir negrynaisiais pinigais eiliškumą (IBĮ 20 straipsnio 3 dalies 2 punktas). Kauno apygardos teismas 2020 m. rugsėjo 2 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. eB2-595-221/2020](#) prašymą pripažinti ieškovės bankrotą tyčiniu atmetė, Lietuvos apeliacinis teismas 2020 m. spalio 8 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2-1570-585/2020](#) Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 2 d. nutartį paliko nepakeistą.
29. 2020 m. sausio 17 d. ieškovė, atstovaujama bankroto administratoriaus, kreipėsi į teismą su ieškiniu nagrinėjamoje byloje, prašydama priteisti iš atsakovo 92 491,52 Eur žalos atlyginimo. Ieškinyje nurodyta, kad bendrovei padarytą žalą sudaro: 1) bankroto administratoriui neperduotas 69 976,11 Eur vertės bendrovės turtas – atsargos; 2) neperduotas bendrovės 186,25 Eur vertės ilgalaikis turtas; 3) neperduotų bendrovės kasoje, 2018 m. gegužės 31 d. balanso duomenimis, turėtų 325 Eur grynųjų pinigų; 4) neperduoti dokumentai pagrįsti bendrovės 22 004,16 Eur sumos įsiskolinimus debitoriams, dėl to bendrovė neteko galimybes išsieškoti nurodyto dydžio skolą iš debitorių. Konkretūs 19 debitorių, kurių skolas patvirtinantys dokumentai administratoriui nebuvo perduoti, išvardyti ieškinio priede Nr. 15.
30. Bylos nagrinėjimo ribas apibrėžia faktinis ieškinio pagrindas ir ieškinio dalykas, taip pat atsakovo pateikti atskirtimai į ieškinį. Teismas neturi teisės peržengti bylos nagrinėjimo ribų, apibrėžtų pirmiau įvardytais elementais, išskyrus proceso įstatymo nustatytus atvejus ([CPK](#) 265 straipsnio 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. sausio 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-123-823/2022](#), 29 punktas). Esant taip suformuluotiems ieškovės ieškinio reikalavimams konstatuotina, kad šios bylos nagrinėjimo teisme ribas sudarė atsakovo civilinė atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl ieškovės bankroto administratoriui neperduoto (pasisavinto ar prarasto) konkretaus ieškinyje nurodyto bendrovės turto ir ieškovės galimybes išsieškoti skolas iš konkrečių, ieškinyje nurodytų, debitorių praradimo.
31. Pirmosios instancijos teismas ieškovės ieškinį atmetė, nenustatęs atsakovo civilinės atsakomybės sąlygų. Apeliacinės instancijos teismas pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikino ir ieškinį tenkino iš dalies, priteisdamas ieškovei iš atsakovo 28 762,60 Eur žalos atlyginimo, apskaičiuoto kaip ieškovės bankroto byloje patvirtintų kreditorių reikalavimų (17 937,12 Eur) ir ieškovės bankroto byloje patvirtintų administravimo išlaidų (10 825,48 Eur) suma.
32. Atsakovas, nesutikdamas su apeliacinės instancijos teismo sprendimu, kasaciniame skunde nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas: 1) pažeidė prejudicinius faktus reglamentuojančias proceso teisės normas, nes nesivadovavo ieškovės tyčinio bankroto byloje įsiteisėjusiais teismų procesiniais sprendimais nustatytais aplinkybėmis, 2) ieškinį tenkino tinkamai nenustatęs atsakovo civilinės atsakomybės sąlygų –

žalos fakto ir jos dydžio, 3) pažeidė proceso teisės normų reikalavimus ir atsakovo procesines teises, nes išėjo už apeliacinio skundo ribų, apie tai tinkamai neinformavęs atsakovo, ir priėmė siurprizinį sprendimą; 4) netinkamai aiškino ir taikė IBĮ nuostatas, nes į ieškovei priteistą žalą atlyginimo sumą be jokio teisinio pagrindo įtraukė ieškovės bankroto administravimo išlaidas, įskaitant atlyginimą administratoriui. Šie teisės klausimai yra kasacinio nagrinėjimo dalykas, todėl dėl jų pasisakytina šioje byloje. Teisėjų kolegija nepasisakys dėl ieškovės atsiliepime į kasacinį skundą nurodytų argumentų, nesusijusių su byloje pareikštais ieškiniu reikalavimais ir dėl to nepatenkančių į šios bylos nagrinėjimo teismą ribas (kad ieškove turėjo ženkliai (kelis ar keliasdešimt) kartų daugiau finansinėse ataskaitose neapskaiyto turto, kuris nebuvo perduotas ieškovės bankroto administratoriui, kad atsakovas neva pasisavino 122 628,44 Eur bendrovės lėšų ir kt.).

Dėl įmonės vadovo neteisėtais veiksmais padarytos žalos fakto ir dydžio įrodinėjimo

33. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad juridinio asmens valdymo organų (įskaitant vienasmenį valdymo organą, t. y. vadovą) civilinė atsakomybė yra deliktinė ([CK 6.263 straipsnis](#)) (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-214/2011). Vadovo civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti visas jos taikymo sąlygas – neteisėtus veiksmus, žalą (nuostolius), priežastinį ryšį ir kaltę ([CK 6.246–6.249 straipsniai](#)). Pagal įrodinėjimo naštos paskirstymo taisyklę ieškovas privalo įrodyti neteisėtus atsakovo veiksmus, padarytos žalos faktą ir neteisėtų veiksmų bei žalos priežastinį ryšį ([CPK 178 straipsnis](#)). Nustačius, kad atsakovas atliko neteisėtus veiksmus, lėmusius žalą (nuostolius) atsiradimą, jo kaltė preziumuojama ([CK 6.248 straipsnio 1 dalis](#)). Vadovas, siekdamas išvengti civilinės atsakomybės ir remdamasis kaltės nebuvimu, turėtų paneigti šią prezumpciją ([CPK 178 straipsnis, 182 straipsnio 4 punktas](#)) (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. kovo 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-166-421/2015; 2018 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-177-248/2018, 41 punktas; 2018 m. rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-326-1075/2018, 41 punktas).
34. Bendrovės vadovo ir jos dalyvių neteisėtais veiksmais padarytos žalos įstatymai nepreziumuoja, vien įmonės vadovo neteisėtos veikos nepakanka jo civilinei atsakomybei. Taikyti bendrovės vadovui civilinę atsakomybę yra pagrindas tada, kai ieškovas įrodymais pagrindžia žalą (nuostolius) faktą ir dydį. Kitu atveju laikytina, kad ieškovas neįrodė savo teisės pažeidimo, todėl neturi teisės į teisminę gynybą ir ieškiniu patenkinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-14/2013).
35. Pagal [CK 6.249 straipsnio 1](#) dalį žala gali būti padaryta turto netekimu, todėl ir žala bendrovei gali būti padaryta dėl turto, kuris buvo bendrovės vadovo žinioje, netekimo. Šis faktas turi būti patvirtinamas įrodymais, kad turtas įmonėje buvo, bet jo neliko, taip pat nėra to turto ekvivalento, jeigu pagal aplinkybes jis turėtų būti. Įmonės turtas yra apskaitomas pagal apskaitos dokumentus, todėl turto turėjimas ir netekimas gali būti įrodinėjamas apskaitos dokumentais. Jais turi būti patikimai patvirtinamas turto turėjimo faktas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-14/2013).
36. Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad įmonės patvirtintame balanse esantys duomenys gali būti tinkama ir leistina įrodinėjimo priemonė žalą dydžiui ir faktui įrodyti ([CPK 177 straipsnis](#)). Tačiau, vertinant jame esančius duomenis, reikia vadovautis įrodymų visumos taisykle – patvirtinto balanso finansiniai duomenys turi būti vertinami kartu su kitais įrodymais ir iš jų visumos turi būti sprendžiama, ar pasirašytame balanse esantys duomenys patvirtina įmonei padarytos žalos faktą ir jos dydį ([CPK 185 straipsnis](#)). Vertinant balanso, kaip atskiros įrodinėjimo priemonės, duomenis, jų išsamumą, detalumą ir tikslumą bei sprendžiant dėl šių duomenų patikimumo, atkreiptinas dėmesys į tai, kad tai yra finansinio pobūdžio duomenys, atspindintys apskaitoje naudojamą įmonės turto vertę, kuri ne visada atitinka turto rinkos vertę, paprastai naudojamą žalą dydžiui nustatyti; taip pat į tai, kad tai yra apibendrinti daugelio objektų verčių duomenys; kad jie yra nustatyti, remiantis kitais dokumentais (inventorizacijos aktais, ūkinių operacijų dokumentais ir kt.). Iš balanso duomenų negalima nustatyti vėlesnio turto vertės pokyčio, susijusio su ekonomine situacija, nusidėvėjimu, sugedimu, pagerinimu ir pan. Balansas sudaromas ir tvirtinamas apskaitos tikslais, o ne žalą dydžiui nustatyti, todėl vien tai, kad balansas nesudarytas, nepatvirtintas, trūksta duomenų jam sudaryti arba turimi duomenys neišsamūs, ne visada sudaro pagrindą išvada, kad žala yra padaryta, o jos dydis atitinka ankstesniame patvirtintame balanse nurodyto turto vertę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-349-415/2015](#)).
37. Tuo atveju, kai atsakovas pagal įstatymą yra atsakingas už įmonės turto apskaitos organizavimą, turto ir dokumentų išsaugojimą ir perdavimą, ieškoviui pateikus visus jam objektyviai prieinamus įrodymus ir tinkamai įvykdžius įrodinėjimo pareigą, būtent atsakovui tenka procesinė pareiga pateikti paaiškinimus ir įrodymus, patvirtinančius turto struktūrą ir jo kiekvieno vieneto vertę. Pats turto bei jo apskaitos dokumentų neišsaugojimo faktas, atsakovui nepateikiant įrodymų, jog turtas (jo dalis) kam nors perleistas teisėtai ar jo realiai ir nebuvo, lemia išvadą, kad pareiga juos išsaugoti buvo pažeista, tai leidžia konstatuoti atsakovo neteisėtus veiksmus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-60-701/2016, 40 punktas).
38. Nagrinėjamoje byloje teismai nustatė, kad BUAB „Bresta“ bankroto administratoriui neperduotas ieškovės balansas, sudarytas nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos duomenimis. Paskutiniame bankroto administratoriui perduotame 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaityta: 186,25 Eur vertės ilgalaikio (materialiojo) turto, 69 976 Eur vertės atsargų, 326 Eur pinigų ir pinigų ekvivalentų bei 116 827 Eur per vienerius metus gautinų sumų. Pareigą įvykdyti Kauno apygardos teismo 2018 m. rugpjūčio 24 d. nutartyje, kuria iškelta bankroto byla UAB „Bresta“, nustatyti įpareigojimą – perduoti bankroto administratoriui turtą pagal balansas, sudaryti nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos duomenimis, ir visus dokumentus per 15 d. nuo šios nutarties įsiteisėjimo dienos – turėjo paskutinis bendrovės valdymo organas (vadovas), t. y. atsakovas A. Z. Atsižvelgiant į šias byloje nustatytas aplinkybes darytina išvada, kad procesinė pareiga įrodyti, jog BUAB „Bresta“ 2018 m. gegužės 31 d. ieškovės balanse apskaityto turto, kuris nebuvo perduotas bankroto administratoriui, realiai nebuvo arba kad šis turtas buvo mažesnės vertės, nei nurodyta balanse, nagrinėjamoje byloje teko atsakovui.
39. Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad atsakovas neįrodė, jog BUAB „Bresta“ 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytas administratoriui neperduotas 186,25 Eur vertės ilgalaikis turtas (2 vnt. formatinio pjovimo staklių, 8 vnt. pjūklų, briaunų klijavimo staklės ir įrankių kompleksas) iki 2018 m. rugsėjo 4 d. (nutarties, kuria iškelta bankroto byla UAB „Bresta“, įsiteisėjimo) buvo nelikvidus ir (arba) buvo nurašytas, ir atitinkamai pripažino atsakovą padariusio šio turto balansinę vertę atitinkančio dydžio žalą ieškovei. Tuo tarpu dėl 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytų 69 976 Eur vertės atsargų bylą nagrinėjusių teismų pozicijos išsiskyrė: pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad atsakovas įrodė, jog šis balanse kaip atsargos apskaitytas turtas iš tiesų buvo bendrovės veikloje susikaupusios plokščių atrazos (gamybos atliekos), kurios buvo utilizuotos anksčiau, negu atsakovas sužinojo apie bendrovei iškeltą bankroto bylą, o apeliacinės instancijos teismo vertinimu, atsakovas neįrodė, kad 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytos atsargos buvo bevertės ir utilizuotos. Atitinkamai išsiskyrė ir teismų pozicija dėl 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytos 325 Eur pinigų ir pinigų ekvivalentų sumos: pirmosios instancijos teismo vertinimu, nurodytos sumos pasisavinimo faktas byloje nebuvo įrodytas, o apeliacinės instancijos teismas šį faktą pripažino įrodytu.
40. Kasacinio teismo praktikoje ne kartą pažymėta, kad įrodymų turinio vertinimas yra fakto klausimas, kurio kasacinis teismas nenagrinėja (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 25 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-338-415/2015](#); 2016 m. liepos 1 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-374-421/2016](#) 17 punktą, kt.). Tačiau, kasacinis tvarka vertindamas byloje teismų priimtus sprendimus teisės taikymo aspektu dėl proceso teisės normų galimo pažeidimo, kasacinis teismas, iš naujo nenustatydamas faktinių bylos aplinkybių, pasisako, ar byla nagrinėjė teismai tinkamai taikė įrodinėjimo taisykles (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. rugsėjo 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-220-684/2021](#), 49 punktas).

41. Atsakovas kasaciniame skunde nurodo, kad apeliacinės instancijos teismo išvada, jog jis padarė ieškovei žalą, atitinkančią BUAB „Bresta“ 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaityto ilgalaikio turto ir atsargų vertę, prieštarauja įsiteisėjusiems teismų sprendimams BUAB „Bresta“ tyčinio bankroto byloje nustatytiems faktinėms aplinkybėms, kad kitas bendrovės patalpose paliktas BUAB „Bresta“ turtas buvo menkavertis ir yra utilizuotas, todėl pažeidžia CPK 182 straipsnio 2 punkto reikalavimus. Atsakovas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad dėl šio jo argumento, nurodyto atsiliepime į apeliacinį skundą, apeliacinės instancijos teismas nepasisakė.
42. Kasacinis teismas, pasisakydamas dėl CPK 182 straipsnio 2 punkto aiškinimo ir taikymo, yra suformulavęs tokias pagrindines taisykles: prejudiciniai faktai laikytinos kitoje byloje įsiteisėjusių teismo sprendimų nustatytos aplinkybės; prejudicinių faktų galią tokios aplinkybės turi tik tuo atveju, kai abiejose bylose bet kokių procesinių statusų dalyvauja tie patys asmenys, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimas sukelia teisinius padarinius ir nedalyvavusiems byloje asmenims; pirmesnėje civilinėje byloje nustatyti faktai pripažintini prejudiciniais tik tada, kai jie toje byloje buvo įrodinėjimo dalykas ar bent jo dalis, svarbu, kad įrodinėjamas faktas būtų reikšmingas abiejose bylose. Tik nustatius visas nurodytas sąlygas, yra pagrindas kitoje civilinėje (administracinėje) byloje nustatytas aplinkybes pripažinti prejudiciniais faktais (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. kovo 13 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-84-421/2019 39 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Teismas, siekdamas nagrinėjamoje byloje vadovautis kitoje byloje nustatytais prejudiciniais faktais, įrodymų vertinimo procese turi analizuoti, koks yra prejudicinio fakto turinys ir kokia jo reikšmė nagrinėjamoje byloje pareikštam reikalavimui, jo tinkamam išsprendimui (tenkinimui ar atmetimui) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-223-969/2021, 50 punktas).
43. Tais atvejais, kai nėra pakankamo pagrindo aplinkybių, nustatytų įsiteisėjusių teismo sprendimų kitoje civilinėje ar administracinėje byloje, pripažinti prejudiciniais faktais pagal CPK 182 straipsnio 2 punktą, teismo sprendimas vertintinas kaip rašytinis įrodymas, jo įrodomoji reikšmė bylos faktų konstatavimui vertinama kartu su kitais šioje byloje surinktais įrodymais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-284/2013; 2013 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-482/2013).
44. Byloje nėra ginčo dėl to, kad BUAB „Bresta“ tyčinio bankroto byloje dalyvavo tie patys asmenys, kaip ir nagrinėjamoje byloje. Ieškovė, nesutikdama su kasacinio skundo argumentu dėl CPK 182 straipsnio 2 punkto pažeidimo, atsiliepime į kasacinį skundą nurodo, kad bendrovės turto neperdavimas ir dėl to atsiradę nuostoliai nėra tyčinio bankroto požymis pagal IBĮ 20 straipsnį, todėl atsakovo padaryti nuostoliai dėl neperduoto bendrovės turto net negalėjo būti įrodinėjimo dalykas BUAB „Bresta“ tyčinio bankroto byloje. Atsižvelgiant į tai BUAB „Bresta“ tyčinio bankroto bylą nagrinėjusių teismų procesiniuose sprendimuose paminėta bendro pobūdžio aplinkybė, kad bendrovės turtas buvo menkavertis ir yra utilizuotas, ieškovės vertinimu, neturi prejudicinės galios šioje byloje. Ieškovė taip pat teigia, kad atsakovas tyčinio bankroto byloje nusiėpė daugybę aplinkybių, kurias šioje byloje detalai išnagrinėjo apeliacinės instancijos teismas.
45. Atsižvelgdama į šios nutarties 42 punkte aptartą kasacinio teismo praktiką, teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai pagrįstu ieškovės argumentą, kad ne kiekviena įsiteisėjusiame teismo procesiniame sprendime paminėta faktinė aplinkybė gali būti pripažinta prejudiciniu faktu. Tokią galią turi tik teismo nustatytos faktinės aplinkybės, sudariusios bylos, kurioje priimtas įsiteisėjęs teismo procesinis sprendimas, įrodinėjimo dalyką (jo dalį). Įrodinėjimo dalykas – tai juridiniai faktai, su kuriais įstatymas sieja ginčijamo santykio buvimą ar nebuvimą. Tai faktai, kuriais pagrįsti šalių reikalavimai ir atskirtimai bei kitos aplinkybės, kurias būtina nustatyti taikant materialiosios teisės normas ginčo santykiams (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 10 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-206/2010; kt.).
46. Pareiškimas dėl BUAB „Bresta“ tyčinio bankroto buvo nagrinėjamas pagal pareiškimo pateikimo metu galiojusias IBĮ nuostatas IBĮ 2 straipsnio 12 dalyje tyčinis bankrotas apibrėžiamas kaip bendrovės privedimas prie bankroto sąmoningai blogai valdant bendrovę (veikimu, neveikimu) ir (arba) sudarant sandorius, kai buvo žinoma ar turėjo būti žinoma, kad jų sudarymas pažeidžia kreditorių teises ir (arba) teisėtus interesus. Tyčinio bankroto požymiai nustatyti IBĮ 20 straipsnio 2 ir 3 dalyse. Kasacinio teismo praktikoje ne kartą nurodyta, kad visi IBĮ 20 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtinti tyčinio bankroto nustatymo kriterijai yra ne savarankiški, o taikomi tik kartu su IBĮ 2 straipsnio 12 dalyje pateikiamu tyčinio bankroto apibrėžimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-115-915/2017, 30 punktas). Jei nėra priežastinio ryšio tarp sąmoningo blogo bendrovės valdymo ir bendrovės nemokumo arba ryšio tarp sąmoningo blogo bendrovės valdymo ir nemokios bendrovės padėties esminio pabloginimo, atskiri tyčinio bankroto nustatymo požymiai gali būti įvertinti naudojant kitas teisinės priemonės (neteisėtų sandorių pripažinimą negaliojančiais, civilinę atsakomybę, baudžiamąją atsakomybę ir kt.), bet neturi lemti konstatavimo, kad bendrovė priversta prie bankroto tyčia (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-115-915/2017, 31 punktas). Taigi, tyčinio bankroto nekonstatavimas pats savaime nelemia išvados, kad bankrutuojančiai įmonei jos valdymo organų veiksmais nebuvo padaryta žala, ir neatima iš bankrutuojančios įmonės galimybės šią žalą įrodinėti įstatymų nustatyta tvarka.
47. Teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai pagrįstu ieškovės argumentą, kad įrodinėjimo dalykas tyčinio bankroto byloje ir byloje dėl įmonės valdymo organų veiksmais padarytos žalos atlyginimo skiriasi: pirmuoju atveju būtina įrodyti vieną ar kelis iš IBĮ 20 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtintų tyčinio bankroto nustatymo kriterijų ir tai, kad bankrutuojančios bendrovės sudarytais sandoriais bei kitokia šios bendrovės veikla buvo nuosekliai ir kryptingai siekiama bendrovės nemokumo (arba tyčiais veiksmais dar labiau esmingai pabloginama faktiškai nemokios bendrovės turinė padėtis), antruoju atveju turi būti įrodytos įmonės valdymo organo civilinės atsakomybės sąlygos (šios nutarties 33 punktas). Kita vertus, faktinės aplinkybės, pagrindžiančios IBĮ 20 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtintų tyčinio bankroto nustatymo kriterijus, tam tikrais atvejais gali būti teisiskai reikšmingos ir sprendžiant dėl įmonės valdymo organų civilinės atsakomybės už įmonei padarytą žalą, todėl apie tai, ar tyčinio bankroto byloje nustatyta faktinė aplinkybė laikytina prejudicine byloje dėl žalos atlyginimo, turi būti sprendžiama kiekvieni konkrečiu atveju, atsižvelgiant į tyčinio bankroto byloje įrodinėtus tyčinio bankroto nustatymo pagrindus ir byloje dėl tyčinio bankroto priimtų teismo procesinių sprendimų turinį (*inter alia* (be kita ko), į tai, ar nurodyta aplinkybė buvo teismo nustatyta kaip turinti esminę reikšmę sprendžiant dėl bendrovės tyčinio bankroto, ar buvo tik paminėta kaip šalutinė aplinkybė, neturinti esminės reikšmės teismo išvadoms).
48. Nagrinėjamu atveju BUAB „Bresta“ tyčinio bankroto byloje, be kita ko, buvo įrodinėjamas IBĮ 20 straipsnio 2 dalies 5 punkte įtvirtintas tyčinio bankroto požymis (teisės aktų reikalaujama buhalterinė apskaita buvo tvarkoma apgaulingai ir (arba) netinkamai (paslėpti, sunaikinti, sugadinti įmonės apskaitos dokumentai arba netvarkyti ar aplaidžiai tvarkyti teisės aktų reikalaujama buhalterinė apskaita arba įstatymų nustatyta laiką neišsaugoti buhalterinės apskaitos dokumentai) ir dėl to negalima visiškai ar iš dalies nustatyti įmonės veiklos, jos turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros). Būtent šiam tyčinio bankroto požymiui pagrįsti BUAB „Bresta“ bankroto administratorius nurodė, kad bendrovės vadovas (nagrinėjamos bylos atsakovas) nevykdė teismo nustatytų įpareigojimų dėl bendrovės turto ir dokumentų perdavimo. Pirmosios instancijos teismas šio tyčinio bankroto požymio nenustatė konstatavęs, kad didžioji dalis bendrovės dokumentų buvo išsaugota ir perduota administratoriui, t. y. tyčinis bankrotas nebuvo konstatuotas nesant vienos iš būtinųjų IBĮ 20 straipsnio 2 dalies 5 punkto taikymo sąlygų – negalėjimo visiškai ar iš dalies nustatyti įmonės veiklos, jos turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros. Vertindamas aptariamo tyčinio bankroto požymio (ne)buvimą, bylą dėl tyčinio bankroto nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas, be kita ko, nurodė, kad „nors 2018 m. gegužės 31 d. balanse nurodyta, kad bendrovė turi turto už 69 976,11 Eur, tačiau suinteresuotas asmuo aiškino, kad tai buvo trumpalaikis turtas, t. y. plokščių atraizos, kurios buvo užpajamuotos kaip atliekos – 2014 m. už 17 826 Eur, 2016 m. už 30 150 Eur, 2017 m. už 22 000 Eur“ (Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. eB2-595-221/2020). Pažymėtina, kad ši teismo paminėta aplinkybė neturėjo jokios įtakos teismui sprendžiant dėl IBĮ 20 straipsnio 2 dalies

5 punkte įtvirtinto tyčinio bankroto požymio (ne)buvimo.

49. Tyčinio bankroto bylą nagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas, atsakydamas į pareiškėjos atskirojo skundo argumentą, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai netaikė IBĮ 20 straipsnio 3 dalies 1 punkte įtvirtintos tyčinio bankroto prezumpcijos, be kita ko, pažymėjo, kad „nors apeliante įrodinėja, kad atsakovės turtas buvo pasisavintas kitos bendrovės, veikiančios patalpose, kurias nuomojosi atsakovė, bylos duomenys patvirtina, kad minėtose patalpose paliktas atsakovės turtas buvo menkavertis ir yra utilizuotas“. Įrodymai, kurių pagrindu padaryta ši išvada, apeliacinės instancijos teismo procesiniame sprendime nenurodyti. Kaip matyti iš apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo turinio, BUAB „Bresta“ turto galimo pasisavinimo faktas teismo išvadai taip pat neturėjo esminės reikšmės – atskirojo skundo argumentas dėl IBĮ 20 straipsnio 3 dalies 1 punkte įtvirtintos tyčinio bankroto prezumpcijos nepagrįsto netaikymo apeliacinės instancijos teismo buvo atmestas byloje nesant įrodymų, jog būtų įvykdytas atsakovės faktinis veiklos pertvarkymas ar dalis bendrovės būtų buvusi atskirta, į kitą įmonę perkelta jos veikla (Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. spalio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1570-585/2020, 25 punktas).
50. Atsižvelgdama į aptartas aplinkybes teisėjų kolegija sutinka su ieškovės argumentu, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, jog BUAB „Bresta“ tyčinio bankroto bylą nagrinėjusių teismų sprendimuose yra nustatyta prejudicinė reikšmė šiai bylai turinti aplinkybė, kad ieškovės bankroto administratoriui atsakovo neperduotas BUAB „Bresta“ balanse apskaitytas turtas buvo menkavertis ir yra utilizuotas. Atitinkamai atsakovo argumentas, kad šioje byloje priimti teismų procesiniai sprendimai pažeidžia [CPK](#) 182 straipsnio 2 punkto reikalavimus, pripažįstamas teisiskai nepagrįstu ir atmestinu.

Dėl įrodinėjimo taisyklių taikymo apeliacinės instancijos teismui sprendžiant dėl ieškovei padarytos žalos dydžio, apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo turiniui keliamų reikalavimų

51. Apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) turinio reikalavimai įtvirtinti [CPK](#) 331 straipsnyje. Nurodyto straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) motyvuojamojoje dalyje glausta forma turi būti išdėstyto teismo nustatytos bylos aplinkybės, įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, argumentai, dėl kurių teismas atmetė kuriuos nors įrodymus, taip pat įstatymai ir kiti teisės aktai bei teisiniai argumentai, kuriais teismas vadovavosi darydamas išvadas. Teismas sprendime pateiktas išvadas privalo motyvuoti ne tik nurodydamas atitinkamą teisės normą, bet ir išdėstydamas nustatytas aplinkybes, įrodymų vertinimą ([CPK](#) 270 straipsnio 4 dalis, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-244/2011](#)). Teismo išvados turi atitikti byloje pareiktus reikalavimus, turi būti nuoseklios ir neprieštaraujančios tarpusavyje. Iš teismo sprendimo turinio turi būti aišku, kuo remdamasis teismas priėmė atitinkamą procesinį sprendimą.
52. Civiliniame procese galiojančios taisyklės įpareigoja teismą, vertinantį įrodymus, patikrinti kiekvieno jų sąsają, leistinumą, ryšį su kitais įrodymais, taip pat tai, ar nėra tarp jų prieštaravimų; teismas privalo įsitikinti, ar pakanka įrodymų reikšmingoms bylos aplinkybėms nustatyti, ar tinkamai paskirstyta įrodinėjimo pareiga, ar įrodymai patikimi. Teismas turi vertinti įrodymus, vadovaudamiesi nurodytomis įrodinėjimo taisyklėmis ir logikos dėsniais, pagal savo vidinį įsitikinimą padaryti nešališkas išvadas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-368-611/2017](#), 23 punktas; 2018 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-285-1075/2018](#), 43 punktas).
53. Minėta, kad abiejų instancijų teismai šioje byloje pripažino neįrodyta aplinkybę, jog 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytas administratoriui neperduotas 186,25 Eur vertės ieškovės ilgalaikis turtas buvo nelikvidus ir (arba) buvo nurašytas. Atsakovo kasaciniame skunde ši teismų išvada ginčijama nurodant argumentus dėl netinkamo [CPK](#) 182 straipsnio 2 punkto taikymo, šie argumentai šia nutartimi jau buvo atmesti, taip pat nurodant kasacinio skundo motyvus, susijusius su byloje surinktų įrodymų turinio vertinimu, kuris nepriskirtinas kasacinio teismo kompetencijai (šios nutarties 40 punktas), todėl teisėjų kolegija teismų išvados dėl nurodyto dydžio žalos padarymo ieškovei neturi pagrindo pripažinti nepagrįsta.
54. Teisėjų kolegija taip pat atmeta kaip teisiskai nepagrįstą atsakovo kasacinio skundo argumentą, kad apeliacinės instancijos teismo išvada dėl UAB „Ekonovus“ sąskaitose faktūrose nurodyto atliekų rūšies kodo yra šurprizinė. Kaip matyti iš bylos duomenų, argumentas, kad paminėtos PVM sąskaitos faktūros buvo išrašytos už mišrias statybines atliekas ir statybinių atliekų transportavimą, buvo nurodytas ieškovės apeliaciniame skunde (apeliacinio skundo 53–54 punktai), todėl atsakovas turėjo procesinę galimybę savo argumentus apeliacinės instancijos teismui išdėstyti atsiliepime į jį. Apeliacinės instancijos teismas, skundžiamame sprendime pasisakydamas dėl ieškovės apeliaciniame skunde nurodyto argumento, kad aptariamos PVM sąskaitos faktūros nepatvirtina baldinių plokščių atraižų utilizavimo fakto, neišėjo už apeliacinio skundo ribų ([CPK](#) 320 straipsnio 1 dalis) ir atitinkamai neturėjo pareigos apie tai papildomai informuoti atsakovą.
55. Tačiau teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai pagrįstais kasacinio skundo argumentus, kad kai kurios apeliacinės instancijos teismo išvados dėl ieškovei padarytos žalos dydžio padarytos pažeidžiant įrodinėjimą reglamentuojančias proceso teisės normas, yra prieštaringos ir todėl negali būti pripažintos pagrįstomis.
56. Išvadą, kad ieškovei atsakovo veiksmais buvo padaryta 69 976 Eur žala dėl bankroto administratoriui neperduotų bendrovės balanse apskaitytų atsargų, apeliacinės instancijos teismas grindė šiais pagrindiniais argumentais: 1) UAB „Bresta“ 2014–2018 metų balansuose baldinių plokščių atraižos apskaitytos ne kaip gamybos sąnaudos (atliekos), bet kaip atsargos, kurios turėjo būti įvertintos savikaina arba grynąja galimo realizavimo verte, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų yra mažesnė; 2) atsakovas pažeidė rūpestingumo pareigą, nes ilgą laiką nenaudojamo bendrovės veikloje turto nesunaikino ir nenurašė, taip pat jo neišsaugojo; 3) iš *Google* paieškos sistemoje viešai skelbiamų duomenų galima įsitikinti, kad naujos, brokuotos, naudotos baldinių plokščių atraižos yra parduodamos, t. y. atsakovas neįrodė, kad jos yra bevertės.
57. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad ieškovė nagrinėjamoje byloje įrodinėjo, jog BUAB „Bresta“ 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytos 69 976 Eur vertės atsargos buvo bendrovės pirtos baldinės plokštės ir kitas turtas, reikalingas darbų rezultatui (baldams) pagaminti (tokios pat pozicijos ieškovė laikosi ir atsiliepime į kasacinį skundą). Atsakovas savo ruožtu laikėsi pozicijos, kad nurodytas turtas buvo baldinių plokščių atraižos (gamybos atliekos), kurios, kaip bevertės, buvo utilizuotos. Apeliacinės instancijos teismas, viena vertus, sutiko su atsakovo pozicija, kad nurodytas turtas buvo būtent gamybos proceso metu susidariusios baldinių plokščių atraižos (gamybos atliekos), balanse netinkamai apskaitytas kaip bendrovės atsargos (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 66, 68–70, 76 punktai), kita vertus, nustatydamas ieškovei padarytos žalos dydį gamybos atliekų vertę prilygino balanse nurodytai atsargų vertei.
58. Teisėjų kolegija pripažįsta teisiskai pagrįsta apeliacinės instancijos teismo išvadą, kad procesinė pareiga įrodyti, jog BUAB „Bresta“ 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytas ir ieškovės bankroto administratoriui neperduotas turtas buvo bevertis, nagrinėjamoje byloje tenka atsakovui (šios nutarties 37 punktas). Tačiau, apeliacinės instancijos teismui sutikus su atsakovo pozicija, kad balanse kaip atsargos apskaitytas turtas iš tiesų buvo gamybos atliekos ir kad būtent gamybos atliekos, o ne atsargos, nebuvo perduotos ieškovės bankroto administratoriui, nebuvo pagrindo dėl ieškovei padarytos žalos dydžio spręsti pagal balanse nurodytą atsargų vertę. Tokiu atveju byloje turėjo būti nustatoma ir vertinama, kokia žala ieškovei galėjo būti padaryta atitinkamo kiekio gamybos atliekų neperdavimu.
59. Teisėjų kolegija pažymi, kad apeliacinės instancijos teismo nurodyta aplinkybė, jog iš viešai skelbiamų duomenų galima įsitikinti, kad baldinių plokščių atraižos yra parduodamos (nenurodant, kokia kaina), akivaizdžiai nėra pakankama teismo išvadai dėl 69 976 Eur žalos

padarymo ieškovei pagrįsti. Be to, sprendime pateikta bendro pobūdžio nuoroda į skelbiu.lt interneto puslapį neatitinka įrodymams keliamų reikalavimų, kadangi šia nuoroda pasiekiamas turinys yra kintantis ir nesudaro galimybės patikrinti, kokia konkrečiai informacija teismas rėmėsi priimdamas sprendimą. Papildomai pažymėtina, kad apeliacinės instancijos teismas skundžiamame sprendime, be kita ko, konstatavo, jog baldinių plokščių atliekos turi būti sunaikinamos teisės aktų nustatyta tvarka, o pareigą sutvarkyti bankrutavusio juridinio asmens atliekas turi bankroto administratorius (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 69, 76 punktai), taigi baldinių plokščių atliekų perdavimas ieškovei galėtų būti susijęs ir su papildomomis ieškovės išlaidomis jas utilizuojant.

60. Ieškovės reikalavimą dėl 2018 m. gegužės 31 d. balanse apskaitytos 325 Eur lėšų sumos priteisimo pirmosios instancijos teismas atmetė nustatęs, kad, ieškovės bankroto administratoriui perėmus bendrovės valdymą, ieškovės banko sąskaitoje AB „Swedbank“ buvo 662,23 Eur, t. y. daugiau, negu buvo apskaityta 2018 m. gegužės 31 d. balanse. Apeliacinės instancijos teismas šią pirmosios instancijos teismo išvadą pripažino nepagrįsta, nusprendęs, kad „byloje nėra įrodymų, patvirtinančių, kad 2018 m. gegužės 31 d. lėšos (325 Eur) sudaro 2018 m. gruodžio 31 d. lėšas (662,23 Eur)“. Iš apeliacinės instancijos teismo sprendimo taip pat matyti, kad teismas 325 Eur lėšas pripažino būtent bendrovės kasoje, kurios apskaitos dokumentai nuo 2015 metų sausio mėn. iki bankroto bylos iškėlimo bankroto administratoriui nebuvo perduoti, buvusiomis lėšomis (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 81 punktas).
61. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad, kaip skundžiamame sprendime nurodė pats apeliacinės instancijos teismas, į balanso eilutę „Pinigai ir pinigų ekvivalentai“ įrašoma visų įmonės turimų lėšų ir jų ekvivalentų (pvz., grynųjų pinigų kasoje ir banko sąskaitose, banko čekių, perlaidų) vertė. Ieškovei ieškinio reikalavimus grindžiant 2018 m. gegužės 31 d. balansu, nėra aišku, kuo remdamasis apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad 325 Eur yra ieškovės kasoje (o ne banko sąskaitoje) buvusios lėšos ir atitinkamai kad visa ši suma atsakovo buvo nepagrįstai pasisavinta. Apeliacinės instancijos teismo sprendime aptartas lėšų judėjimas ieškovės banko sąskaitoje po 2018 m. gegužės 31 d., turint omenyje byloje nustatytą aplinkybę, kad ieškovės bankroto administratorius perėmė ieškovės banko sąskaitą su joje esančia 662,23 Eur suma, savaime nepagrindžia 325 Eur žalos padarymo ieškovei.
62. Apeliacinės instancijos teismo sprendimo išvados dėl žalos, padarytos debitorių skolas patvirtinančių dokumentų ieškovei neperdavimu, taip pat yra prieštaringos ir neatitinkančios ieškovės šioje byloje pareiktų ieškinio reikalavimų. Viena vertus, apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad ieškovės debitoriai su ieškove atsiskaitinėjo per atsakovo priklausančią banko sąskaitą, kad į atsakovo asmeninę banko sąskaitą iš BUAB „Bresta“ debitorių buvo atgauta iš viso 14 375,24 Eur skolų, o iš atsakovo sąskaitos ir iš atgautų iš debitorių skolų buvo padengta iš viso 23 244,75 Eur dydžio bendrovės kreditorių reikalavimų. Apeliacinės instancijos teismas taip pat nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai ieškovei padarytos žalos dydį nustatinėjo išskaičiuodamas ieškovės gautą naudą iš ieškovės patirtų nuostolių sumos (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 89, 91 punktai). Tačiau, konstatavęs, kad po 2017 m. gruodžio 31 d. (bendrovės nemokumo) atsakovo vykdyti atsiskaitymai su kreditoriais pažeidžia [CK 6.930¹](#) straipsnyje nustatytą atsiskaitymo eiliškumą, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad žala debitorių skolas patvirtinančių dokumentų ieškovei neperdavimu vis dėlto buvo padaryta (apeliacinės instancijos teismo sprendimo 90 punktas). Atkreiptinas dėmesys, kad jokie reikalavimai, susiję su atsiskaitymo sandorių pripažinimu negaliojančiais, nagrinėjamoje byloje pareikšti nebuvo, todėl apeliacinės instancijos teismas neturėjo teisinio pagrindo spręsti dėl tokių sandorių teisėtumo, o tai darydamas peržengė šios bylos nagrinėjimo teisme ribas (šios nutarties 30 punktas). Be to, atsiskaitymo su kreditoriais eiliškumo pažeidimas, net jei toks būtų nustatytas, pats savaime negali pagrįsti žalos bankrutuojančiai bendrovei padarymo.
63. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad ieškovės reikalavimas dėl 22 004,16 Eur žalos, padarytos debitorių skolas patvirtinančių dokumentų neperdavimu ieškovės bankroto administratoriui, nagrinėjamoje byloje buvo grindžiamas tuo, kad dėl tokių neteisėtų atsakovo veiksmų bendrovė neteko galimybės išieškoti skolas iš ieškinyje nurodytų konkrečių bendrovės debitorių. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad 17 iš 19 ieškinyje nurodytų debitorių su ieškove yra atsiskaitę, nėra duomenų tik dėl dalies debitorės UAB Paslaugų priežiūros centro skolos (2100 Eur) ir debitoriaus N. P. 448,92 Eur skolos sumokėjimo. Šios pirmosios instancijos teismo nustatytos aplinkybės skundžiamu apeliacinės instancijos teismo sprendimu nebuvo paneigtos. Nustačius, kad ieškinyje nurodytų dalies debitorių skola ieškovei nebeegzistuoja, nėra pagrindo teigti, kad šias (nebeegzistuojančias) skolas patvirtinančių dokumentų neperdavimu ieškovei buvo padaryta žala.
64. Apibendrinama išdėstytus motyvus teisėjų kolegija pripažįsta pagrįstu atsakovo kasacinio skundo argumentą, kad dėl šioje nutartyje aptartų proceso teisės normų pažeidimų ieškovės ieškinyje skundžiamu apeliacinės instancijos teismo sprendimu buvo iš dalies patenkintas tinkamai nenustačius žalos dydžio, kaip vienos iš būtinųjų atsakovo civilinės atsakomybės sąlygų.

Dėl administravimo išlaidų įtraukimo į ieškovei padarytos žalos dydį

65. Atsakovas kasaciniame skunde taip pat nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas priteisė iš atsakovo atlyginti bankroto administravimo išlaidas nesant tam teisinio pagrindo ir netinkamam subjektui, nes pagal ĮBĮ nuostatas reikalauti iš įmonės vadovo atlyginti bankroto administravimo išlaidas galima tik jei įmonės vadovas pavėlavo laiku kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, be to, pagal ĮBĮ 10 straipsnio 11 dalį gali būti atlyginama tik bankroto administratoriaus patirta žala jo turėtų išlaidų, o ne negautų pajamų (administratoriaus atlyginimo) forma. Atsakovas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad, net ir laikantis pozicijos, jog bankroto administravimo išlaidų atlyginimas iš atsakovo galėjo būti priteistas, ieškove nepagrindė tokių išlaidų susidarymo.
66. Minėta, kad pagal šioje byloje pareiktus ieškinio reikalavimus teismai turėjo spręsti dėl atsakovo civilinės atsakomybės už žalą, padarytą praradus ar pasisavinus konkretų ieškinyje nurodytą ieškovės turtą, taip pat atėmus iš ieškovės galimybę išieškoti skolas iš konkrečių, ieškinyje įvardytų, ieškovės debitorių (šios nutarties 30 punktas). Ieškove ieškinyje nurodė reikalaujamą priteisti žalos dydį, atitinkantį jos įrodinėjamą atsakovo pasisavinto (prarasto) ieškovės turto vertę ir debitorių, kurių skolas patvirtinantys dokumentai neperduoti, skolas ieškovei dydį. Apeliacinės instancijos teismas, iš esmės pripažinęs ieškovės reikalavimų pagrįstumą, skundžiamu sprendimu ieškinį tenkino tik iš dalies, priteisdamas ieškovei iš atsakovo 28 762,60 Eur žalos atlyginimo, apskaičiuoto kaip ieškovės bankroto byloje patvirtintų kreditorių reikalavimų (17 937,12 Eur) ir ieškovės bankroto byloje patvirtintų administravimo išlaidų (10 825,48 Eur) suma. Toks procesinis sprendimas argumentuojamas sprendimo 93 punkte pateikiant nuorodą į Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. liepos 7 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-510-186/2016 ir 2016 m. spalio 13 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 2A-601-798/2016](#).
67. Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. liepos 7 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-510-186/2016 buvo sprendžiamas buvusio bendrovės vadovo ir vienintelio akcininko civilinės atsakomybės už bendrovės turto pasisavinimu bankrutuojančiai bendrovei padarytą žalą klausimas. Teismas konstatavo, kad, esant tokiai situacijai, bendrovei priteistinas atlyginti žalos dydis negali viršyti jos bankroto byloje patvirtintų ir nepatenkintų kreditorių reikalavimų bei patvirtintų administravimo išlaidų sumos, nes priešingu atveju būtų konstatuojama, jog asmuo gali padaryti žalą pats sau. Tokią išvadą teismas grindė ĮBĮ 31 straipsnio 6 punktu, pagal kurį likviduojant bankrutavusią įmonę bankroto administratorius grąžina bankrutavusios įmonės savininkui (savininkams) turtą, likusį atsiskaičius su kreditoriais. Šia nutartimi buvo vadovaujama Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. spalio 13 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2A-601-798/2016 nurodant, kad iš bankrutuojančios bendrovės gautų pajamų tenkinami ne tik kreditorių reikalavimai, tačiau apmokamos ir administravimo išlaidos, todėl žalos dydis turėtų būti vertinamas ne tik pagal byloje patvirtintų kreditorių reikalavimų sumą, bet ir administravimui skirtas lėšas.
68. Taigi, iš skundžiamo apeliacinės instancijos teismo sprendimo motyvų matyti, kad ieškovės bankroto byloje patvirtintos administravimo išlaidos teismo nebuvo vertinamos kaip ieškovei padaryta žala, tačiau šių išlaidų dydžiu kartu su ieškovės bankroto byloje patvirtintų

kreditorių reikalavimų dydžiu buvo apribota (sumažinta) ieškovei priteistina atlyginti žala, atitinkanti jos prarasto turto vertę. Atitinkamai nėra pagrindo pripažinti teisiskai pagrįstais atsakovo kasacinio skundo argumentų, susijusių su netinkamu ĮBĮ nuostatu, susijusių su galimybe iš bendrovės vadovo reikalauti administravimo išlaidų atlyginimo, aiškinimu ir taikymu.

69. Kartu teisėjų kolegija atkreipia į Lietuvos apeliacinio teismo formuojamos praktikos, kuria vadovavosi apeliacinės instancijos teismas šioje byloje, nepagrįstumą. Pirmą, ieškinį nagrinėjamoje byloje yra pareiškusi bankrutuojanti įmonė, kaip savarankiškas juridinis asmuo, o ne jos kreditoriai. Jokie teisės aktai nenustato, kad juridinio asmens teisė į jam padarytos žalos atlyginimą galėtų priklausyti nuo šio juridinio asmens teisinio statuso (bankrutuojantis ar ne). Antra, mažindami bankrutuojančiai įmonei priteistinos atlyginti žalos dydį pagal ĮBĮ 31 straipsnio 6 punktą teismai *de facto* (faktiškai) atlieka priešpriešinių vienas kitą reikalavimų įskaitymą, nenustatę vienos iš būtinųjų įskaitymo sąlygų – abiejų reikalavimų apibrėžtumo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 14 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-335-469/2019 29 punktą). Pažymėtina, kad priklausomai nuo to, kurioje bankroto bylos nagrinėjimo stadijoje yra pareiškiamas ir nagrinėjamas ieškiny dėl žalos atlyginimo, bankrutuojančios bendrovės kreditorių reikalavimų apimtis gali būti nevisiškai aiški (dalis kreditorių reikalavimų gali būti ginčijama, terminai kreditoriaus reikalavimui pareikšti gali būti atnaujinami), taip pat nėra aišku, kiek realiai bus patirta administravimo išlaidų per visą bankroto laikotarpį (kreditorių patvirtinta administravimo išlaidų sąmata tokios aplinkybės neįrodo, nes ji gali būti keičiama, be to, bankroto administratorius turi teisę tik į realiai patirtų administravimo išlaidų atlyginimą, veikdamas pagal patvirtintą sąmatą), todėl nėra galimybės nustatyti, kiek (ir ar) pasibaigus bankroto procesui liks bendrovės savininkui grąžintino bankrutuojančios bendrovės turto. Papildomai pažymėtina, kad apeliacinės instancijos teismas nagrinėjamoje byloje net nenustatinėjo, ar atsakovas laikytinas vieninteliu įmonės savininku, turinčiu teisę į likusio bendrovės turto dalį pagal ĮBĮ 31 straipsnio 6 punktą.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

70. Apibendrindama išdėstytus motyvus teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, pažeidė proceso teisės normų reikalavimus ir dėl šios priežasties byla buvo išspręsta neteisingai ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktas). Tai sudaro pagrindą skundžiamą sprendimą panaikinti ir, atsižvelgiant į tai, kad ieškovei padarytos žalos fakto ir dydžio nustatymas susijęs su faktinių aplinkybių nustatymu ir vertinimu, grąžinti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.
71. Kasaciniam teismui nusprendus, kad byla perduotina iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliekamas spręsti šiam teismui atsižvelgiant į bylos išnagrinėjimo rezultatą ([CPK 93 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. vasario 10 d. sprendimą panaikinti ir bylą grąžinti iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Goda Ambrasaitė-Balynienė

Donatas Šernas

Egidija Tamošiūnienė